

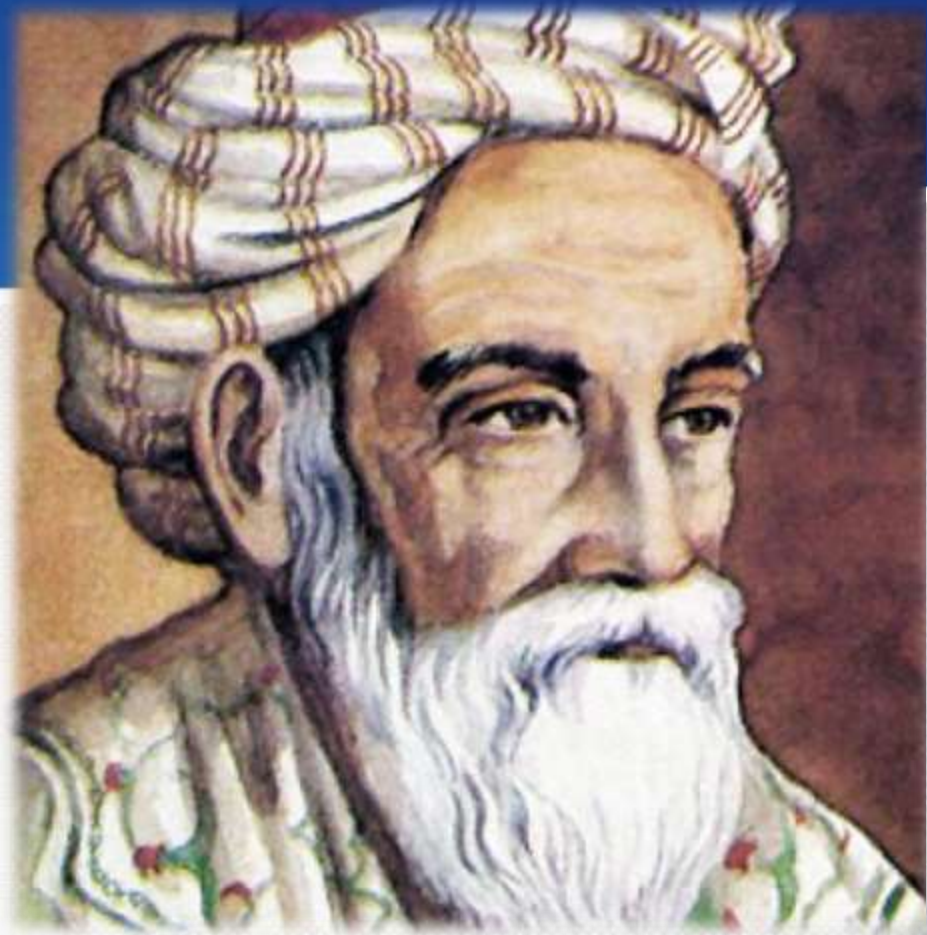
Омар Хайям

Алтаев Ж.А.

Омар Хайям -

парсы математигі, астрономы, ақын, философы (толық аты — Абу-ль-Фатх Омар ибн Ибрахим аль-Хайям) шамамен 1048 жылы Хорасанның Нишапур қаласында дүниеге келген, әрі сонда қайтыс болған. Жас кезінде жақсы отбасының тәрбиесінде болған, әрі өлеңге құмартып өскен, оның кейбір өлеңдері осы күнге дейін жеткен.

НИШАПУРДА ЖҰМЫС АТҚАРҒАН КЕЗІНДЕ, СОЛ КЕЗДЕГІ ОҚЫМЫСТЫЛАРМЕН БІРЛЕСІП СОЛ ЗАМАНДАҒЫ КҮНТІЗБЕГЕ ӨЗГЕРІСТЕР ЕНГІЗГЕН.

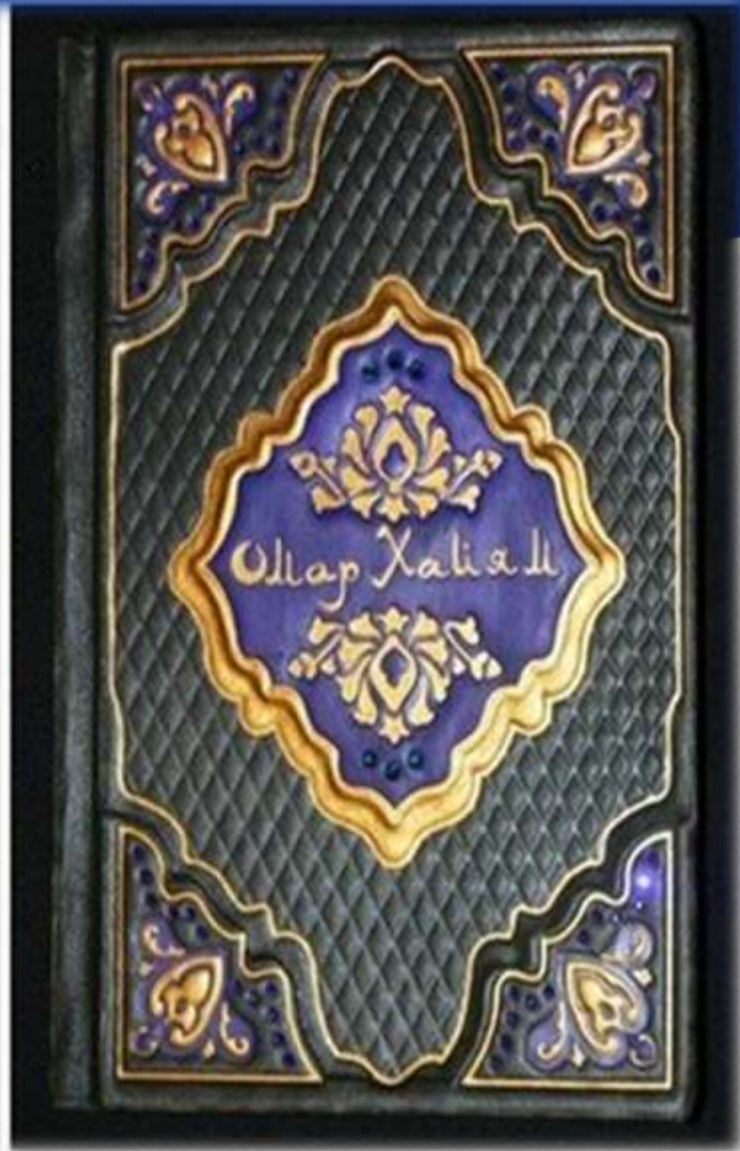
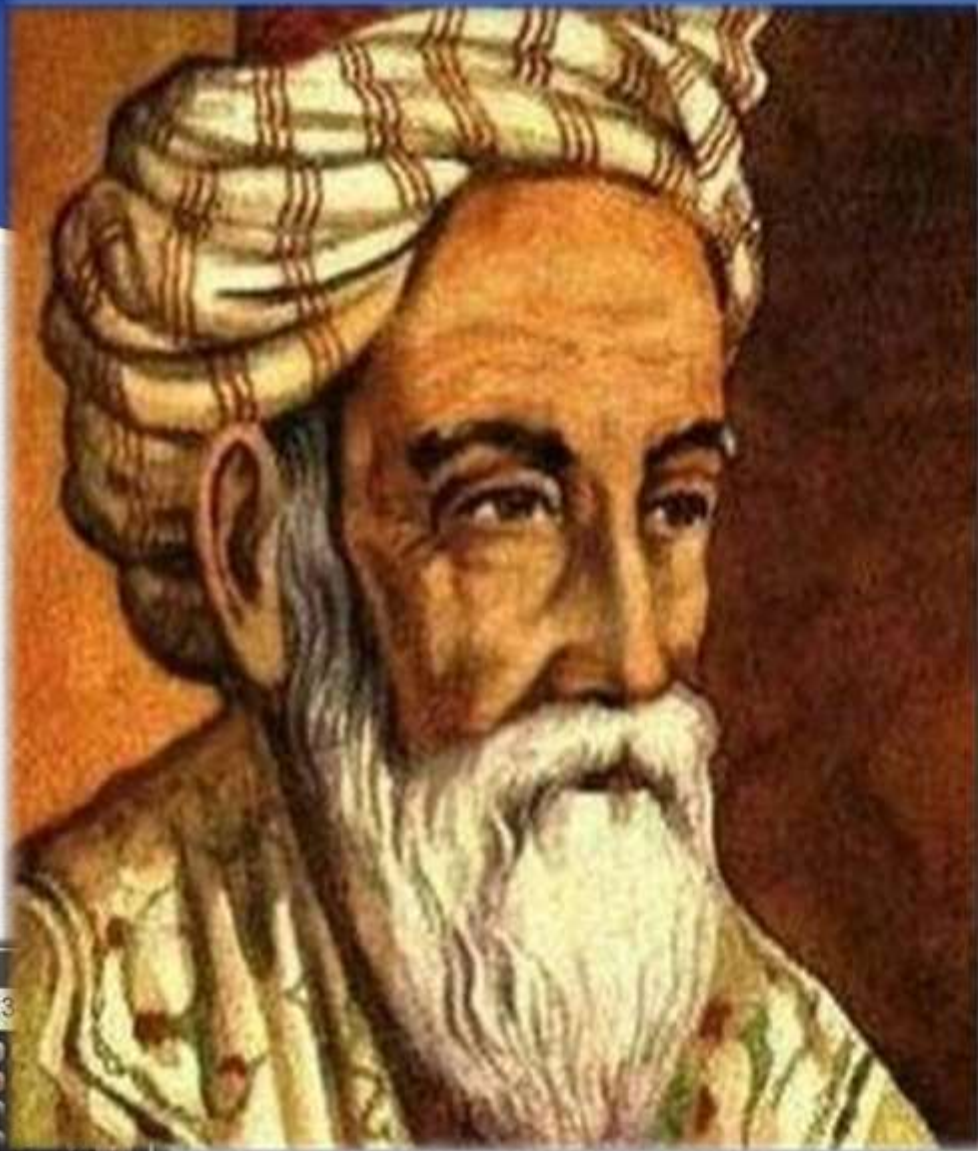
□ Басты еңбектері

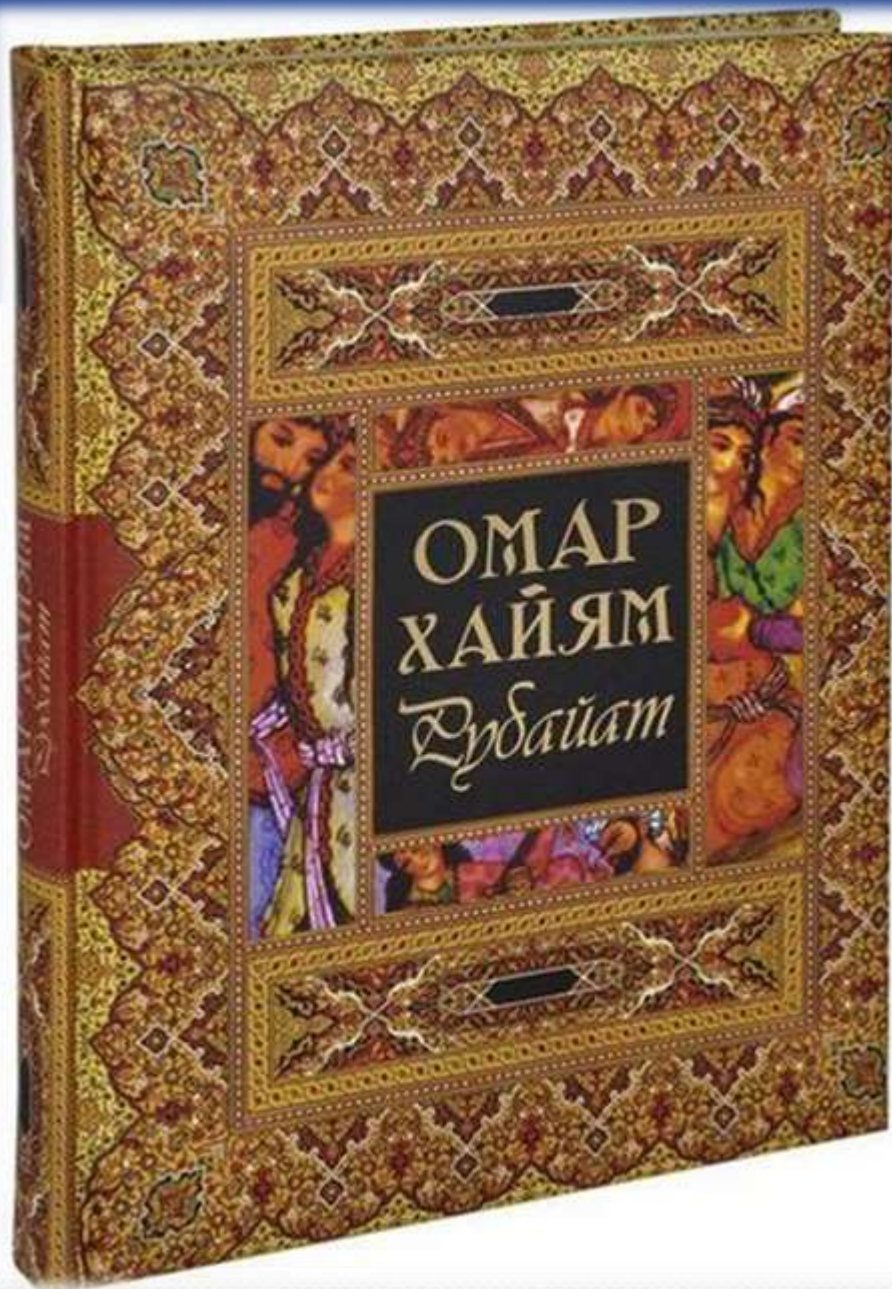
- Арифметика мәселелері.
- Әл-жебр мен әл-мүкабала есептерінің дәлелдемелері туралы.
- Евклидтің еңбегіндегі қиын мәселелерге түсініктемелер («Негіздерге түсініктеме»)
- Даналық таразысы
- Болмыс туралы. Фалсапалық кітап
- Омар Хайям өлеңдер жинағы.
- Дүниенің болуының жалпылығы туралы.

ЕҢ НЕГІЗГІ ЕҢБЕГІ «АЛГЕБРА МӘСЕЛелЕРІНІҢ ДӘЛЕЛІ» АТТЫ КІТАП. БҰЛ КІТАПТЫҢ АРАБША ҚОЛЖАЗБАСЫ МЕН ЛАТЫНША АУДАРМА НҰСҚАСЫ САҚТАЛҒАН, ӘРІ ҚАЗІР КӨПТЕГЕН ШЕТ ТІЛДЕРІНЕ АУДАРЛЫП БАСЫЛДЫ. ОСЫ КІТАПТА АЛГЕБРАҒА "ТЕҢДЕУ ШЕШЕТІН ҒЫЛЫМ" ДЕГЕН АНЫҚТАМА БЕРГЕН, БҰЛ АНЫҚТАМА 19-ҒАСЫРДЫҢ СОҢЫНА ДЕЙІН САҚТАЛЫП КЕЛДІ.

□ Рубай, рубаят, рубаи, төрттаған (**араб.** төрттік) — Шығыс **поэзиясында** кең таралған **лирикалық** өлең түрі. **Араб, парсы және түркі халықтарының ауыз әдебиетінде** мол ұшырасады. Рубай төрт тармақтан тұрады, ұйқасы — ааба немесе абаб, кейде ұйқасқан әр жолдан кейін бір сөз қайталанып отырады (редиор). Рубай мазмұнға құрылып, аяқталған бір ойды білдіреді. Рубайды парсы-тәжік әдебиетінде 9 — 10 ғасырларда Ханзале, Рудаки, т.б. ақындар қолданған.

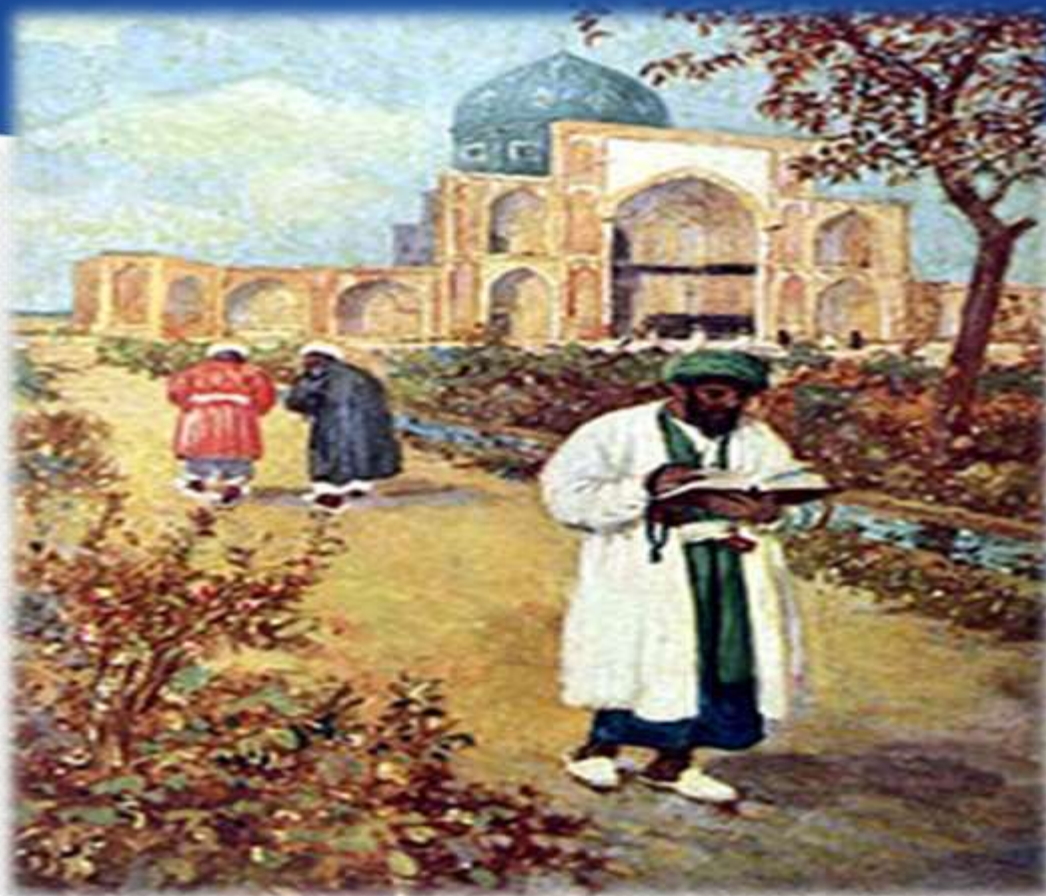

- АҚЫН ӨМІР МЕН ӨЛІМ, ЖАҚСЫ МЕН ЖАМАН, ЖҰМАҚ ПЕН ТОЗАҚ, ҚАНАҒАТ ПЕН ОБЫРЛЫҚ, ЖАСТЫҚ ПЕН КӘРІЛІК, МАХАББАТ ПЕН ЗҰЛЫМДЫҚ, ҚҰШТАРЛЫҚ ПЕН ТАҚУАЛЫҚ ПАРҚЫН ТӨРТ ЖОЛДАН ТҰРАТЫН ӨЛЕҢГЕ СЫЙҒЫЗДЫ. ОНЫҢ РУБАЙЛАРЫ АДАМГЕРШІЛІК ҰСТАНЫМДАРҒА НЕГІЗДЕЛГЕН, ОЛ ӘДІЛЕТСІЗДІККЕ ҚАРСЫЛЫҚ БІЛДІРДІ, ҚОРШАҒАН ОРТАҒА СЫН КӨЗІМЕН ҚАРАП, ОЗЫҚ ОЙЛАРЫН БАТЫЛ АЙТА БІЛДІ. ӨЗ ОЙЫН ЖЕТКІЗУ ҮШІН БЕЛГІЛІ ДӘРЕЖЕДЕ БЕЙНЕЛЕУ ТӘСІЛДЕРІН ҚОЛДАНДЫ.

- ❖ Кесемді сындырдың ғой, о, Раббым!
- ❖ Күнімді түн қылдың ғой, о, Раббым!
- ❖ Массың ба, гүл шарапты жерге төгіп,
- ❖ Ойпыр-ау, бүлдірдің ғой, о, Раббым!

- **БӨТЕНГЕ ШЕКСІЗ СЕНІП ҚАЛУДАН САҚТАН, ДОС ДЕП ҚҰРМЕТ ТҰТЫП ЖҮРГЕН АДАМЫҢНЫҢ ӨЗІ СЕНІ САТЫП КЕТУІ МҮМКІН**
- **ӨМІР СҮРУДІҢ ЕКІ ЗАҢЫН БІЛГЕН АДАМ БАҚЫТТЫ БОЛАР. БІРІ - НЕ БОЛСА СОНЫ ЖЕЙ БЕРМЕЙ, АЗЫҒЫНА ТАЛҒАММЕН ҚАРАЙТЫН ЖАН; БІРІ - КІМ БОЛСА, СОНЫМЕН ДОС БОЛМАЙ, АЙНАЛЫСЫНДАҒЫ ДОСТАРЫН ЖӨНІМЕН ТАҢДАЙ БІЛЕТІН АДАМ.**
- **АДАМНЫҢ САНАСЫ ҚАНШАЛЫҚТЫ ТӨМЕН БОЛСА, ОЛ МҰРНЫН СОНШАЛЫҚТЫ АСПАНҒА ШҮЙІРЕДІ.**
-
- **ЖҰРТТЫҢ БӘРІНЕ БІРДЕЙ ДОС БОЛАМЫН ДЕГЕНДЕР ЕШКІМГЕ ДЕ ДОС БОЛА АЛМАЙДЫ.**

"ОМАР ХАЙЯМ ЗИРАТЫНДА",

